

EKOLOGIJA

AUTOR: Andrea Latinović | FOTO: Pixabay

09.08.2024

"ZELENA" IDEJA KOJU SU VOLJELI HIPIJI, A ŠIRI SE I HRVATSKOM



Gerilsko vrtlarenje politički je čin s ciljem da se javni prostor grada vrati građanima i ozeleni, pa je istovremeno ovdje riječ o "privremenom", ili "DIY" urbanizmu, kao i o "zelenom" urbanističkom aktivizmu.

Ljudi su sve dalje od prirode, a davno je primijećeno da ono što je marginalizirano u životu biva marginaliziranim i u popularnoj kulturi, pa danas djeca znaju nabrojati više likova iz videoigara nego divljih životinja, u riječima pjesama priroda se spominje triput manje nego 1950-ih, a odlazak u šumu počeo se propisivati kao vrsta alternativne terapije.

Kao jedan od odgovora na spomenuto stanje sedamdesetih godina prošloga stoljeća razvilo se tzv. **gerilsko vrtlarstvo**, koncept koji živi i danas i obuhvaća različite prakse koje su se proširile u čitavome svijetu.

Gerilsko vrtlarstvo također je i jedan od načina borbe protiv klimatskih promjena, koje strahovitom brzinom mijenjaju svijet kakvoga poznajemo.

Gerila vrtlarstvo nema nikakav negativan utjecaj na ljude, a posebice na prirodu. Upravo suprotno; cilj mu je ponovo obrađivanje i korištenje napuštenih zemljišta, dijelova grada i onih područja na kojima možda nikada ne biste mislili da nešto može rasti. Pa iako se samo radilo o ukrasnom cvijeću, koje je nama možda samo estetski privlačno, dok je biljnom i životinjskom svijetu vrlo korisno zbog opstanka.

Zemljišta gerilskih dvorišta najčešće su napuštena ili ih zakonski vlasnici sustavno zanemaruju. Tada nastupa gerila vrtlarstvo. Gerilski vrtlari na tim zemljištima često sade i uzgajaju biljke, a nerijetko se usredotočuju i na usjeve hrane, ali i na estetske svrhe poput uzgoja cvijeća. Ponekad gerilski vrtlari ovakve akcije provode noću u relativnoj tajnosti, siju i obrađuju povrtnjak i cvjetnjak kako bi ih učinili privlačnijim i upotrebljivijim. Neki gerilski vrtlari obrađuju zemlju i po danu u svrhu publiciteta, što se može smatrati i jednim oblikom aktivizma.

Što je gerilsko vrtlarstvo?

Gerilsko vrtlarstvo je sadnja biljaka u javnom urbanom prostoru koji je zapušten ili neiskorišten, pri čemu riječ "gerilski" ističe nepostojanje dozvole za sadnju – i to je ono što i čini gerilsko vrtlarstvo ilegalnim. Ciljevi vrtlara gerilaca šaroliki su, nipošto nisu loši i često se poklapaju: od poboljšanja kvalitete života u gradovima i proizvodnje hrane za zajednicu u potrebi do isključivo estetske svrhe. Gerilsko vrtlarstvo je politički je čin s ciljem da se prostor grada vrati građanima i ozeleni, pa je istovremeno ovdje i riječ o "privremenom" ili "DIY" urbanizmu, ili zelenom urbanističkom aktivizmu.

Termin gerilski vrtovi prvi je put upotrijebila **Liz Christy** 1973., a njezina Green Guerilla na području Bowery Houston u New

Yorku pretvorila je zapuštenu privatnu parcelu u vrt o kojemu se i danas, iako je sada pod upravom njujorških gradskih parkova, brinu volonteri.

Među najvećim i najpoznatijim svjetskim gerilskim vrtovima je i "rajski vrt" **Adama Purplea** u istočnom Manhattanu, u obliku kruga u čijem su centru yin i yang, a postoji od sredine 1970-ih. People's Park u Berkeleyju u Kaliforniji prvi je javni park koji je nastao upravo iz pokreta gerilske sadnje tijekom kasnih 1960-ih godina, na zemljištu u vlasništvu Kalifornijskog sveučilišta.



Mlađi, **Guerrilla Park u Wellandu u Kanadi** nastao je 2013. na zapuštenom području kao inicijativa lokalnih stanovnika, a u program su se uključili i vizualni umjetnici i gerilski vrtlari, pa se u ovom – danas u potpunosti održavanom i obnovljenom prostoru – održavaju koncerti, priređuju izložbe i razna druga događanja.



Postoji i **International Sunflower Guerrilla Gardening Day** koji se održava prvog svibnja svake godine. Riječ je o međunarodnom događaju u kojem gerilski vrtlari u svojim susjedstvima uzgajaju suncokrete na javim mjestima za koja se smatra da su zanemarena kao što su jame, rubovi uz cestu i cvjetnjaci. Pokret je osmišljen je 2007. godine, a osmislili su ga

gerilski vrtlari u Bruxellesu, a oni su ovaj dan proglasili Journée Internationale de la Guerilla Tournesol.

U Hrvatskoj – stroge kazne

No, gerilsko vrtlarstvo fenomen je koji nije zaobišao ni Hrvatsku. U Zagrebu su bili poznati vrt udruge Vestigium ispred prostora koji su koristili na Vrbanima, priča **Vladimira Dimića** koji je od 1986. posadio više od sto stabala u gradu, nekoliko uređenih žardinjera privlači pogled u Martićevoj ulici, a u doba korone veliku je pažnju medija privukao u gerilski cvijetnjak u Preradovićevoj za koji je "vlasnica" dobila kaznu.

Briselski gerilski vrtlari 2007. proglasili su 1. svibnja Međunarodnim danom gerilskih suncokreta, pa se od tada svake godine na taj dan dijeli sjeme koje se sadi na neatraktivnim i zanemarenim mjestima. Razina više u gerilskom vrtlarstvu uključuje i "opasnije oružje" – sjemene bombe.

Dobar izbor za gerilski uzgoj su vrste cvijeća koje trpe sušu: uz suncokret, to je i neven, a od povrća zahvalni su špinat, rotkvica, rajčica, kelj i zelena salata. Isto tako, uvijek su dobar izbor autohtone i hipoalergene biljke.

Stručnjaci gerilske akcije sadnje ocjenjuju isključivo pozitivno, a nelegitimnost takve sadnje nije baš jaki argument, jer se uređuju zapuštene i zanemarene površine u gradovima u kojima kronično nedostaje zelenila.

**Dopušteno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora.*

Tekst je nastao u okviru projekta kojeg je financijski podržala Agencija za elektroničke medije iz "programa poticanja novinarske izvrsnosti".



Agencija za elektroničke medije
Agency for the electronic media

TAGOVI

[biljke](#)[gerilsko vrtlarenje](#)[sadnja](#)[zaštita okoliša](#)

Kategorije:

[ODRŽIVI RAZVOJ](#)[KLIMATSKE PROMJENE](#)[INOVACIJE](#)[EKOLOGIJA](#)[DOP](#)[AKTUALNO](#)[EKO TURIZAM](#)

Informacije:

[O PORTALU](#)[Oglašavanje](#)[Kolačići](#)[Izjava o privatnosti](#)[Impressum](#)[Uvjeti korištenja](#)

Portali:

[HINA.HR](#)[HINA ZDRAVLJE](#)[EU.HINA.HR](#)

Portal Zelena Hrvatska svakodnevno donosi novosti vezane uz zaštitu okoliša, ekologiju, energiju, klimu, otpad, održivi razvoj, zakonodavne promjene, ekološka djelovanja...